

November 2021

Reglering av sjukvårdsförsäkringar för utlandssvenskar boende i Thailand

Resolutionsmottagare

Socialdepartementet

Utrikesdepartementet

EU-nämnden

Problemformulering

Många svenskar har bosatt sig, på lång tid eller permanent, i länder utanför EU/EES-området. I många av dessa länder krävs privat sjukvårdsförsäkring för att ha ekonomiskt skydd vid sjukdom eller olycka. De flesta EU-medborgare som bosatt sig i dessa länder är i samma situation som svenskarna. För att belysa de problem som denna situation innebär för berörda EU-medborgare, inklusive svenskar, tar vi här Thailand som exempel.

Ett viktigt skäl för att ta Thailand som exempel är att handelsförhandlingar mellan EU och Thailand ännu är i ett förberedande skede och det innebär ett utmärkt tillfälle för EU att föra på tal också människors rörlighet och social hållbarhet (se sid. 2).

Det bor uppskattningsvis 15 000 svenskar i Thailand enligt Thai-Svenska Handelskammaren (2021). Många av dem betalar fortfarande skatt i Sverige, exempelvis SINK/inkomstskatt, fastighetsskatt och kapitalskatt.

Det finns idag inget socialförsäkringsavtal eller sjukvårdskonvention mellan Sverige och Thailand. Thailand har tidigare infört en statlig försäkring som gäller för ASEAN-immigranter och som inkluderar anställda expatriater upp till 55 års ålder som inte arbetar i någon arbetsledande position. Det innebär att bara ett begränsat antal svenskar boendes i Thailand ingår i det thailändska sjukförsäkringssystemet vilket i sin tur leder till att övriga svenskar måste förlita sig på att arbetsgivaren tillhandahåller en försäkring. Alternativt måste man teckna en egen, vilket i synnerhet gäller pensionärer.

De som inte längre är i arbetsför ålder har dock svårt att teckna en försäkring på grund av sin ålder och/eller diagnoser som starkt försvårar möjligheten till försäkringsskydd. I de fall då behov av akut sjukvård uppstår – som de enligt thailändsk lag har rätt till – har vissa svårt att betala sjukhusräkningarna då de saknar försäkringsskydd.

För de expatriater, yrkesverksamma eller pensionärer, som avser att resa ut från Thailand och återvända, så har Thailand infört ett krav på privat sjukvårdsförsäkring som täcker covid-sjukvård till ett visst belopp. För de uppskattningsvis 70 000 pensionärer, varav drygt 1 000 svenskar, som bor i landet och som inte kan ta en sådan försäkring betyder det att de inte kan komma tillbaka in i landet utan en försäkring som kan kosta mer än 10 000 kronor.¹ De svenska pensionärer som vistas halva året i Thailand har normalt en reseförsäkring som i högre ålder har motsvarande kostnadsnivå.

Den thailändska regeringen har beslutat att alla som vistas längre tid eller permanent i landet ska ha en sjukvårdsförsäkring. Det är immigrationsmyndigheten som har i uppdrag att avgöra vilka visum som kräver en privat sjukvårdsförsäkring. Hittills har inte de pensionärer som är permanent boende i landet på s.k. retirement-visum avkrävts en försäkring. Om detta skulle ske skulle det tvinga tusentals pensionärer som levt lång tid i Thailand att lämna landet eftersom de inte kan få en privatförsäkring som täcker sjukvårdsbehoven. Många är vid god hälsa, men kan ha en sjukdomshistoria som försäkringsbolagen anser innebär risker och som de inte försäkras emot. Till exempel kan medicinering mot förhöjt blodtryck innebära att stroke eller hjärtinfarkt inte täcks. Dessutom kan försäkringen sägas upp vid första sjukdomsfall.²

Social hållbarhet

Svenskt Näringsliv har uttryckt en önskan om att skapa en helhetssyn på handels- och investeringsrelationer med andra länder. Man skriver att EU behöver vara pådrivande för en helhetssyn på handel, där traditionella frågor om tullar och gränshinder kombineras med processer som underlättar för människors rörlighet, stärker skyddet av immateriella rättigheter, öppnar upp upphandlingsmarknader för internationell konkurrens och säkrar smidiga dataflöden.³ Detta stöds av den Thai-Svenska Handelskammaren med hänsyn till människors internationella rörlighet. En annan aspekt är socialförsäkringars roll när det gäller att bygga ut investerings- och handelsrelationerna länderna emellan. En förutsättning för lika konkurrensvillkor är att anställda med olika nationalitet i ett land har samma villkor på arbetsmarknaden. Thai-Svenska Handelskammaren har på ett internationellt forum för alla handelskamrar fört fram tanken på ett socialförsäkringsavtal.

Vidare framhåller Svenskt Näringsliv handelns värde för social hållbarhet och betydelsen för att driva den sociala utvecklingen framåt. Man hänvisar även till ILO:s konventioner, där flera konventioner handlar om sjukförsäkring för olika grupper anställda. Även G7-

¹ Eric Dohlon, Bangkok Insurance Brokers, Phuket

² Eric Dohlon, Bangkok Insurance Brokers, Phuket. Intervju i Phuket News 2021-10-17.

[https://www.thephuketnews.com/when-insurance-skips-a-beat-81718.php?fbclid=IwAR3zYALNI46GUoXtcOkiILzt0VPjuxOPbtXURZJ_UZZKsjLWZyR2bhVWLIw]

³ Svenskt Näringsliv September 2020: Svenskt Näringslivs agenda, För en öppen och hållbar världshandel. [https://www.svensktnaringsliv.se/material/rapporter/k8kyvl_svenskt-naringslivs-agenda-for-en-oppen-och-hallbar-varldshandelp_1144215.html/Svenskt+Naringslivs+agenda+fr+en+ppen+och+hllbar+vrlldshandel.pdf]

ländernas handelsministrar uppmanade i en kommuniké den 22 oktober 2021 alla länder, multilaterala institutioner och företag att ansluta sig till de standarder som anges i ILO:s deklARATION om grundläggande rättigheter och principer i arbetslivet.⁴

Thailands varuhandel med Sverige uppgick till sammanlagt drygt 9,2 miljarder svenska kronor 2019. Under 2020 ökade den svenska exporten med drygt 900 miljoner kronor medan importen från Thailand minskade med cirka 950 miljoner kronor, enligt Kommerskollegium.⁵ Enligt Thai-Svenska Handelskammaren finns det cirka 80 svenskrelaterade eller svenska företag aktiva i Thailand, och det finns, som nämnts ovan, omkring 15 000 svenska medborgare som permanent eller temporärt bor i landet.

Lösningsförslag

Till Socialdepartementet:

I en diskussion inför kommande handelsförhandlingar mellan EU och Thailand (men inte avsett att ingå i handelsavtal) anser Svenskar i Världen att Sverige i ett första steg bör föra fram att den thailändska statliga försäkringen även ska kunna omfatta expatriater i alla åldrar. Med samma kostnad som idag, 15 000 baht/år, kan detta tillföra drygt 2 miljarder baht/år till den thailändska statskassan. Idag har vissa expatriater jämte ASEAN-medborgare tillgång till försäkringen.

Svenskar i Världen förordar ett socialförsäkringsavtal alternativt en sjukvårdskonvention mellan Sverige och Thailand som samordnar de båda ländernas allmänna system om social trygghet. Ett sådant avtal skulle trygga tillvaron för svenska medborgare och deras familjemedlemmar i Thailand och vice versa i Sverige.

Belgien och Frankrike har redan påbörjat diskussioner med Thailand om ett avtal för att trygga sjukvården för sina medborgare.⁶

Till Utrikesdepartementet och EU-nämnden:

Svenskar i Världen föreslår att regeringen på EU-nivå för en diskussion med Thailand om att EU-medborgare ska få ta del av den statliga sjukvårdsförsäkringen för att få kostnadsreglerad sjukvård i Thailand. Detta bör kunna ingå i förberedelserna för FTA-förhandlingarna med Thailand att ge likvärdiga villkor för EU-medborgare och ASEAN-medborgare med thailändska medborgare i Europa.

⁴ Artikel "G7 trade ministers take major steps on workers' rights", International Trade Union Confederation, <https://www.ituc-csi.org/g7-trade-ministers-take-major-steps?msdynttrid=tyaAODMTvfiMOarFjbyFEvLG6i-Lz8UTaY03mOnaTqQ&lang=en>, hämtad 2021-11-24.

⁵ Kommerskollegium.se, hämtad 2021-10-25, <https://statistikblad.kommerskollegium.se/?code=TH&period=202012&type=html&langid=1>

⁶ French, Belgian ambassadors meet Anutin to strike deals for jobs, The Nation 2021-06-11, https://www.nationthailand.com/news/40001923?fbclid=IwAR3DhQo7w9QMhGhNEs9eI0CMhzX92vZf47D6_zCz2th0lm1nQVhpAZyqJSIQ

I diskussioner i samband med förhandlingarna om frihandelsavtal borde man rimligtvis ta hänsyn till alla aspekter av hållbarhet, vilket även inkluderar social hållbarhet och där frågan om möjlighet att ta del av ett befintligt statligt sjukvårdsförsäkringssystem skulle ha en given plats, för att ge likvärdiga konkurrensförhållanden.